

ADS/11.02.1288.2

**ADS PROTOCOL INZAKE
SEKSUEEL MISBRUIK
IN PASTORALE RELATIES
EN GEZAGSRELATIES**

Mei 2011

Inhoud

1. Vooraf.....	3
2. Positiebepaling.....	3
3. Inleiding	4
4. Begrippen	5
5. Personen en instellingen.....	7
6. Geruchten.....	7
7. Melding	8
8. Gesprek met beschuldigde	9
9. Klacht	10
10. Conflict van plichten	11
11. Pastorale zorg.....	12
12. Procedures.....	13
13. Uitspraak.....	13
14. Financiële gevolgen.....	14
Bijlage 1	15
Belangrijke adressen.....	15
Bijlage 2 Taakomschrijving van de ADS Steungroep SMPR.....	16
Bijlage 3 Flowschema Gerucht (hfdst.5)	17
Bijlage 4 Flowschema Melding (hfdst. 6).....	18
Bijlage 5 Flowschema Gesprek (hfdst. 7)	19
Bijlage 6 Flowschema Klacht (hfdst. 8)	20
Bijlage 7 Flowschema Pastorale zorg (hfdst. 10).....	21
Bijlage 8 Flowschema Klachtbehandeling (hfdst. 11)	22
Bijlage 9 ADS klachtenregeling; huishoudelijk reglement	23

1. Vooraf

Al vele jaren hebben de kerken behoefte aan een protocol dat aangeeft hoe te handelen wanneer er sprake is van seksueel misbruik in pastorale- en gezagsrelaties. Vanwege de verschillen in organisatie en structuur is het niet mogelijk één protocol te schrijven dat in alle kerken en geloofsgemeenschappen gebruikt kan worden. Daarom heeft het Interkerkelijk samenwerkingsverband tegen Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR), waarin ook de Algemene Doopsgezinde Sociëteit (ADS) participeert, in 2004 een 'Handreiking voor een protocol'¹ aangeboden aan de deelnemende kerken. Aan hen is het advies gegeven op basis daarvan een eigen protocol op te stellen.

De Broederschapsraad (BR) heeft deze handreiking aanvaard en de ADS werkgroep ad hoc SMPR gevraagd op basis van deze handreiking een protocol op te stellen voor de gemeenten en raden, commissies, instellingen en organisaties van de ADS.

Voor u ligt het resultaat in de hoop dat het niet gebruikt hoeft te worden. Mocht dit wel het geval zijn dan gaan wij er van uit dat u met dit protocol aan het werk kunt.

2. Positiebepaling

De ADS, overwegende

- dat seksueel misbruik, in Gods ogen, kwaad is en onrecht tegen de medemens; een zonde,
- dat de geloofsgemeenschap onomwonden kiest voor slachtoffers van seksueel misbruik,
- dat betrouwbare dienstverlening in de gemeenten en andere organen van de ADS gewaarborgd moet zijn,
- dat het noodzakelijk is klachten over seksueel misbruik door personen met een gemeentelijke, resp. bestuurlijke opdracht op zorgvuldige en uniforme wijze te onderzoeken,
- dat rechten en belangen van benadeelde en beschuldigde op zorgvuldige wijze moeten worden beschermd en
- dat een klimaat moet worden geschapen waarin alle betrokkenen tot hun recht komen, openheid durven geven en zich bewust zijn van wat zich in hun omgeving afspeelt,

heeft besloten een protocol te maken waarin geregeld wordt hoe er praktisch opgetreden dient te worden in zaken van seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties.

¹ Handreiking voor het maken van een protocol voor gemeenten in zake seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties. Bussum, december 2003.

3. Inleiding

Seksueel misbruik komt in onze samenleving voor in allerlei relaties en in verschillende situaties met verschillende vormen en gradaties van dwang. Kerken en geloofsgemeenschappen vormen daarop geen uitzondering. Er is sprake van verschillende vormen van seksueel misbruik: ontucht, overspel, incest, ongepaste liefkozingen, seksuele intimidatie, seksueel misbruik in partnerrelaties, seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties. Al deze vormen van seksueel misbruik met betrekking tot gemeenteleden behoeven pastorale zorg van de gemeente.

Dit protocol dient om een kerkenraad in staat te stellen te regelen wat er moet gebeuren als er in de gemeente sprake is van een vermoeden van seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties en/of als hierover een klacht of melding wordt ontvangen.

Onder het protocol vallen pastorale relaties en gezagsrelaties, omdat alleen deze kunnen uitmonden in klachten die tot kerkelijke procedures kunnen leiden, zonder overigens de strafrechtelijke en civielrechtelijke weg af te snijden. Alle anderen vormen van seksueel misbruik vallen buiten dit protocol.

Het protocol geldt voor predikanten², pastoraal werkers en andere gezagsdragers. Ten aanzien van de beschuldiging van seksueel misbruik staat de predikant, pastoraal werker of een andere gezagsdrager onder direct gezag van de gemeente³ of van de doopsgezinde instelling, die direct betrokken is bij de klager: respectievelijk de kerkenraad van de gemeente, of het bestuur van een commissie, raad, stichting, vereniging, fonds etc. Dit geldt ook voor werkers buiten ons land.

Predikanten en pastoraal werkers, werkzaam buiten de context van een doopsgezinde gemeente hebben een duale aanstelling: een ambtshalve kwaliteit en de professionele kwaliteit.

De ambtshalve kwaliteit betreft o.a. de bevoegdheden voor te gaan in de verkondiging, de uitvoering van rituelen zoals doop en ziekenzegening. Deze kwaliteit wordt verleend door het kerkgenootschap en wordt vormgegeven in een zending/bevestiging als predikant in buitengewone dienst.⁴

De professionele kwaliteit betreft de theologische opleiding en de specialisatie tot geestelijk verzorger etc..

Inzake SMPR kan een predikant of pastoraal werker door de (externe) instelling worden aangesproken op haar/zijn professionele beroepsstandaard en worden

² Voor emeriti wordt een aanstelling in buitengewone dienst bij een gemeente aanbevolen.

³ Te denken valt aan leden van de kerkenraad, koster, kerkmeester, jeugdwerker, organist etc. Studenten en stagiaires vallen onder het gezag van het seminarie, respectievelijk het college van curatoren en/of van de decaan van de betrokken faculteit van de Vrije Universiteit.

⁴ In deze context is het van belang, dat alle predikanten en pastoraal werkenden lid zijn van een doopsgezinde gemeente en daar als predikant/pastoraal werker in buitengewone dienst zijn bevestigd.

geschorst of ontslagen. Het zendende kerkgenootschap en de gemeente kunnen de predikant of pastoraal werker aanspreken op haar/ zijn ambtelijke beroepsstandaard en bevoegdheden schorsen of ontnemen.

Voor mensen die ervaren misbruikt te zijn, is een aparte handreiking beschikbaar, die als bijlage bij deze brochure is opgenomen.⁵

Het ADS protocol inzake seksueel misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties zal aan iedere nieuwe gezagsdrager binnen de ADS bekend worden gemaakt, is in de Rechtspositieregeling voor predikanten, voorgangers en pastoraal werkenden, beroepen door doopsgezinde gemeenten, verenigd in de Algemene Doopsgezinde Sociëteit vermeld en is beschikbaar op de internetsite van de ADS.

De kerkenraden wordt aanbevolen het protocol aan huidige en toekomstige kerkenraadsleden en andere leidinggevenden in de gemeente bekend te maken toe te lichten. Geadviseerd wordt in het huishoudelijk reglement van de gemeente een verwijzing naar dit protocol op te nemen.

4. Begrippen

Seksueel misbruik in een pastorale relatie of in een gezagsrelatie is misbruik van macht en vertrouwen door degene die in een dienst staat, een gemeentelijke functie vervult of gemeentelijke bevoegdheden uitoefent, uit hoofde van deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodiging tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding.

Seksualiseren is het bevorderen of onvoldoende tegengaan dat er een klimaat ontstaat dat uitnodigt tot seksuele fantasieën en het overgaan tot of onvoldoende tegengaan van seksuele handelingen (seksueel taalgebruik; seksueel bedoelde aanraking; seksuele gemeenschap).

Een pastorale relatie en gezagsrelatie is elke relatie tussen een gemeentelid, belangstellende, vriend of een wilsonbekwame⁶ en iemand die beroepshalve of als vrijwilliger in de gemeente werkzaam is. Het betreft dus niet alleen de predikant, de pastorale werker, het kerkenraadslid, maar bijvoorbeeld ook de diaconale werker, de supervisor, de jeugdwerker, cantor/ dirigent en organist, voor zover zij in gemeentelijk (dienst)verband werkzaam zijn.

Vertrouwenspersoon SMPR is een persoon die vanwege het SMPR aan de misbruikte emotionele begeleiding biedt bij het verwerken van wat haar of hem is aangedaan. Zo nodig kan deze persoon ook begeleiding bieden bij het indienen van een klacht.

⁵ Handreiking van de Protestantse Kerk, Protestants Landelijk Dienstencentrum.

⁶ De SMPR werkt aan een apart protocol voor wilsonbekwamen.

Gerucht over seksueel misbruik. Een gerucht kan een signaal zijn dat er iets in uw gemeente gebeurt dat niet door de beugel kan en vraagt om zorgvuldige reactie.

Melding. Bij een melding is sprake van een puur feitelijke mondelinge of schriftelijke mededeling van mogelijk seksueel misbruik, hetzij bij een gezagsdrager van een gemeente, hetzij bij de politie.

Klacht. Een klacht is een melding die de bedoeling heeft een kerkrechtelijke of strafrechtelijke procedure in gang te zetten.

Beschuldigde is zowel man als vrouw die beschuldigd wordt van een geseksualiseerde relatie met een gemeentelid.

Benadeelde is zowel man als vrouw die slachtoffer is van het misbruik.

Coördinator SMPR adviseert kerkenraden, begeleidt de vertrouwenspersonen en bemiddelt bij het aantrekken van een gemeentebegeleider.

Klachtencommissie is een regionaal college, zoals dat formeel wordt genoemd, 'voor het opzicht' van de Protestantse Kerk in Nederland, uitgebreid met twee deskundigen inzake misbruik in pastorale of gezag relaties, waaraan is toegevoegd een afgevaardigde uit de ADS .

Generaal college. Indien de benadeelde of de beschuldigde het niet eens is met de uitspraak van de klachtencommissie kan zij/hij in beroep gaan bij het generaal college 'voor het opzicht' van de Protestantse Kerk in Nederland. De uitspraak van het generaal college is bindend.

Gemeentebegeleider is iemand van het SMPR die zich heeft gespecialiseerd in processen die zich voordoen in een gemeente wanneer deze wordt geconfronteerd met seksueel misbruik in een pastorale of gezag relatie. Deze komt in beeld bij een melding of een klacht.

De ADS Steungroep SMPR, bestaat uit twee personen en, is ingesteld door de BR om, zowel schriftelijk als mondeling, te zorgen voor informatie en voorlichting aan gemeenten en allen die werkzaam zijn in de ADS. Een afgevaardigde van de steungroep heeft zitting in het Interkerkelijk Bestuurlijk Overleg (IBO) inzake Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties en is tevens aanspreekpunt binnen de ADS .

5. Personen en instellingen

Voor de doopsgezinde geloofsgemeenschap is het meldpunt het IKON-pastoraat.

Dat is een, voor alle betrokkenen veilig adres, waardoor de privacy optimaal wordt gewaarborgd. Het meldpunt brengt betrokkenen in contact met een vertrouwenspersoon van het SMPR.

Het SMPR heeft een netwerk van vertrouwenspersonen die betrokkenen kunnen helpen en van gemeentebegeleiders die gemeenten kunnen helpen. De misbruikte kan door de vertrouwenspersoon worden begeleid bij het indienen van een klacht bij de gemeente of bij een instelling van de ADS.

De ADS heeft een overeenkomst gesloten met de Protestantse Kerk in Nederland waarin is voorzien dat één van de regionale colleges van de Protestantse Kerk in Nederland de meldingen en/of klachten van leden van onze geloofsgemeenschap behandelt.

Indien beroep wordt ingesteld zal dit worden behandeld door het generaal college van de Protestantse Kerk in Nederland.

6. Geruchten

Een gerucht, over seksueel misbruik, kan een signaal zijn dat er iets in de gemeente gebeurt. Dat vraagt om zorgvuldige reactie. Laat geruchten niet op hun beloop. Als er niets mee wordt gedaan bestaat de kans dat misbruik wordt gecontinueerd.

Geruchten kunnen ook op niets gebaseerd zijn met als gevolg dat de goede naam van mensen wordt geschaad of dat er onrust en een gevoel van onveiligheid ontstaat in de gemeente.

Beide situaties kunnen leiden tot schadelijke gevolgen. Er wordt van de kerkenraad dan ook verwacht dat de geruchten niet worden genegeerd, maar dat er op ingegaan wordt.

Wat moet u als gezagsdrager doen bij een gerucht?

Ga zorgvuldig te werk. Zet het gerucht op papier en vraag de persoon die u het gerucht vertelde of deze beschrijving juist is.

Breng een tweede gezagsdrager op de hoogte en ga samen in gesprek met de beschuldigde.

Ontkent de beschuldigde, bespreek dan of de werkwijze van de beschuldigde mogelijk aanleiding gaf tot de geruchten, maak zo nodig werkafspraken en ga na hoe de geruchten zijn te ontzenuwen.

Ontkent de beschuldigde maar hebt u twijfels, vraag dan advies bij de coördinator SMPR.

Bevestigt de beschuldigde de geruchten, handel dan zoals beschreven in Hoofdstuk 8: Gesprek met beschuldigde.

Bevestigt de beschuldigde het gerucht maar spreekt hij/zij misbruik tegen omdat sprake is van een liefdesrelatie en wordt dit bevestigd door degene die als 'benadeelde' wordt beschouwd, dan wordt ermee volstaan vast te stellen dat dit als zodanig aan de kerkenraad is gemeld.

Is de beschuldigde een predikant of pastoraal werker en wil deze u niet ontvangen, schakel dan de coördinator SMPR in. Is er zorg in de gemeente, handel dan zoals beschreven in Hoofdstuk 11: Pastorale zorg.

U hebt ook een gesprek met de benadeelde. Bevestigt de benadeelde het misbruik, wijs dan op de mogelijkheden van deskundige begeleiding door een vertrouwenspersoon van de SMPR; zij zullen verder helpen bij het doen van een melding of het indienen van een klacht.

Bevestigt de benadeelde de geruchten, maar spreekt misbruik tegen omdat sprake is van een liefdesrelatie, dan wordt ermee volstaan vast te stellen dat dit als zodanig aan de kerkenraad is gemeld.

7. Melding

Er zijn twee soorten van melding:

- indien iemand in geval van seksueel misbruik behoefte heeft aan begeleiding, kan men zich wenden tot het meldpunt SMPR bij het IKON pastoraat.
- indien iemand een geval van seksueel misbruik wil melden met het oog op het mogelijk nemen van nadere stappen, dan is de kerkenraad de aangewezen instantie.

Een melding bij de kerkenraad kan worden gedaan door een benadeelde, maar ook door een derde. Een melding of klacht zegt nog niets over de juistheid van de beweringen. De kerkenraad kan en mag daarover geen uitspraak doen.

Wijs de benadeelde op het meldpunt SMPR bij het IKON-pastoraat.

Zorg bij een mondelinge melding door een benadeelde altijd voor een schriftelijk verslag en leg dat ter verifiëring voor aan de benadeelde. Breng een tweede lid van de kerkenraad op de hoogte, bij voorkeur de voorzitter of secretaris van de kerkenraad. Bepaal samen of het nodig is het dagelijks bestuur of de gehele kerkenraad op de hoogte te stellen. Stel de BR ⁷ op de hoogte en vraag om een gemeentebegeleider. Voer samen met de gemeentebegeleider een gesprek met de beschuldigde.

⁷ De voorzitter en secretaris van de Broederschapsraad.

Wordt de melding gedaan door een derde namens de benadeelde, dan wordt de melding behandeld als een melding door de benadeelde. Vervolgens gaat hij samen met de gemeentebegeleider in gesprek met de beschuldigde. Ook dit gesprek wordt schriftelijk vastgelegd en ter verificatie voorgelegd aan beschuldigde.

Ook als benadeelde ontkent dat van enig misbruik sprake is, wordt een gesprek gevoerd met de beschuldigde. Als deze ook ontkent dat er sprake is van enig misbruik, wordt de melder daarmee geconfronteerd en gewezen op de mogelijkheid een klacht in te dienen. Als de melder daar geen gebruik van maakt wordt deze duidelijk gemaakt dat het niet anders kan dan de zaak te laten rusten. Is er onrust ontstaan in de gemeente, ga dan naar Hoofdstuk 11: Pastorale zorg.

Betreft de melding een minderjarige en is er sprake van actueel misbruik schakel meteen een tweede gezagsdrager in. Neem contact op met ouders of wettelijke vertegenwoordigers en overleg met hen wat de volgende stappen moeten zijn. Afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige kan die in dit overleg betrokken worden. Als een minderjarige niet wenst dat de ouders worden geïnformeerd wordt daarvoor, afhankelijk van de leeftijd, een afweging gemaakt. Als een van de ouders de beschuldigde is, moet met een ander ⁸ worden overlegd.

Doe altijd, eventueel anoniem, melding bij het Advies-en Meldpunt Kindermishandeling.

Daarnaast kan bij de politie om informatie worden gevraagd. Belangrijk is dat er geluisterd wordt naar het verhaal van de minderjarige/ wilsonbekwame, maar dat men niet probeert te verhoren. Dat is het werk van gespecialiseerde mensen. Ook als het misbruik niet meer plaats vindt wordt dezelfde weg gevolgd. In het geval van misbruik van minderjarigen zal altijd aangifte worden gedaan bij de politie.⁹ Daarnaast kan een klacht worden ingediend en zullen kerkelijke maatregelen nodig zijn.
Organiseer pastorale hulp voor betrokkenen.

8. Gesprek met beschuldigde

Nadat een schriftelijke melding van seksueel misbruik is ontvangen wordt, als het gaat om een predikant of pastoraal werker, de BR ingeschakeld en voert de gezagsdrager die de melding heeft ontvangen met een afgevaardigde van de BR een

⁸ De huisarts of een ander vertrouwenspersoon.

⁹ Er is binnen de ADS commissie ad hoc SMPR discussie geweest of niet in ALLE gevallen van melding ook melding moet worden gedaan bij de politie; melding anders dan aangifte. De politie wordt dan op de hoogte gesteld, maar onderneemt geen actie. Het landelijk SMPR is gevraagd hierover een advies te geven.

gesprek met de beschuldigde. In andere gevallen kan volstaan worden met de BR te informeren.

Een gesprek met de beschuldigde wordt altijd door twee personen gevoerd. Doel is de beschuldigde te confronteren met de melding, niet om te verhoren, maar om misbruik op het spoor te komen.

Om de veiligheid van kwetsbare mensen in de gemeente zo goed mogelijk te waarborgen, is het belangrijk signalen op te vangen en te registreren. Dit is een gevoelige en complexe zaak, te meer omdat de privacy van de beschuldigde niet onnodig mag worden geschaad.

De beschuldigde kan de beschuldiging erkennen, maar ook ontkennen. Als de beschuldigde ontkent, wordt de benadeelde daarvan op de hoogte gesteld. In principe wordt niet verder ingegaan op de beschuldiging, tenzij er een klacht wordt ingediend of het gesprek zoveel vragen oproept dat een verder onderzoek noodzakelijk is. Dat kan aan de kerkenraad worden gemeld. In het geval van een predikant of gemeentelijk werker kan, in overleg met de BR dan alsnog een verder onderzoek worden ingesteld.

Als de beschuldigde toegeeft dat de melding op waarheid berust en er inderdaad onjuist is gehandeld, wordt de melder, respectievelijk benadeelde op de hoogte gesteld. De erkenning heeft wel gevolgen. Welke dat zijn, is afhankelijk van de situatie. Het kan een vorm van therapie of begeleiding zijn, maar ook een tuchtmaatregel.

Om die in werking te stellen is het nodig dat een klacht wordt ingediend door benadeelde of melder met schriftelijke toestemming van benadeelde. Als benadeelde noch melder bereid zijn een klacht in te dienen, is het denkbaar dat de kerkenraad of in het uiterste geval de BR dit doet. Wie de klacht ook indient, alleen een klachtencommissie gevormd door de regionale commissie voor het opzicht heeft bevoegdheid tot onderzoek.

Als de beschuldigde het gemelde wel erkent, maar zegt dat er geen sprake was van misbruik, wordt de melder of benadeelde hiervan op de hoogte gesteld. Mogelijk wil de melder of beklagde toch een klacht indienen.

Een gerucht kan uitmonden in een melding en/ of een klacht.

9. Klacht

Een formele klacht kan bij de BR worden ingediend door de benadeelde, maar ook door anderen, zoals een partner of een bezorgd gemeentelid. Deze anderen hebben dan wel een verklaring van de benadeelde nodig; zonder haar of zijn toestemming zal het moeilijk zijn de benodigde informatie te verkrijgen. Klachten worden onderzocht door de klachtencommissie.

Wil een benadeelde of een ander met toestemming van benadeelde een klacht indienen, en u wordt als gezagsdrager hiervan in kennis gesteld, breng dan een

tweede gezagsdrager op de hoogte, geef mondelinge en schriftelijke informatie en wijs de benadeelde op de SMPR. Voor schriftelijke informatie zie de 'handreiking'¹⁰ en de 'klachtenbehandeling interne procedure'.¹¹ Beide zijn zowel bij de kerkenraad als bij de steungroep verkrijgbaar.

Is de beschuldigde een voorganger, gezagsdrager of als werknemer in dienst van de gemeente, breng dan de BR op de hoogte en vraag of zij een gemeentebegeleider aanwijzen voor verder te nemen stappen.

Zorgvuldigheid tegenover de beschuldigde moet worden afgewogen tegenover de zorg voor de benadeelde en de zorg voor de rust in de gemeente. Beschuldigde kan worden aangezegd gedurende enige tijd zijn werkzaamheden niet te verrichten zonder dat dit het karakter heeft van een schorsing.

Om te voorkomen dat er partijvorming en tweespalt ontstaat in de gemeente is het nodig bij een klacht altijd een gemeentebegeleider in te schakelen. Veel schade kan daardoor worden voorkomen.

Een klacht kan gegrond of ongegrond worden verklaard. Daarmee is de zaak nog niet afgedaan. Een van beide partijen kan in beroep gaan waardoor de periode van onzekerheid langer wordt. Maar ook als er een definitieve uitspraak is gedaan is de zaak niet over. Er zullen moeilijke tijden volgen, het is goed daarop voorbereid te zijn.

Overigens kan de benadeelde, naast de 'kerkelijke weg', ook aangifte doen bij de politie en kan er mogelijk grond zijn voor vervolging via het strafrecht. De 'kerkelijke' en de strafrechtelijke weg, staan los van elkaar. Een strafrechtelijke procedure kan lang duren. Ook kan de benadeelde een civielrechtelijke procedure starten om aangerichte schade te claimen.

10. Conflict van plichten

Het ambtsgeheim is van grote waarde. Het feit dat mensen er van op aan kunnen dat wat zij in vertrouwen vertellen ook in vertrouwen bewaard wordt, maakt het mensen mogelijk te spreken. Maar een ambtsgeheim kent een grens. Men kan in een situatie belanden waarin conflicterende belangen spelen met de vraag wat nu te doen; zwijgplicht doorbreken of juist niet? In beide gevallen kunnen de gevolgen groot zijn. We spreken dan van een conflict van plichten. Binnen de medische wereld zijn er criteria afgesproken die behulpzaam kunnen zijn. Deze zijn onder meer:

- Er is geprobeerd de toestemming van de betrokkene te krijgen om uw zwijgplicht te doorbreken.
- Er is gewetensnood door het handhaven van de zwijgplicht.

¹⁰ Handreiking, Protestants Landelijk Dienstencentrum. Ook op de internetsite van de ADS.

¹¹ Klachtenbehandeling bij misbruik in pastorale relaties en gezagsrelaties. De interne procedure binnen de Protestantse Kerk in Nederland. Aan te passen voor de ADS; op de internetsite van de ADS.

- Er is geen andere weg dan het doorbreken van het ambtsgeheim om het probleem op te lossen.
- Het niet doorbreken van het ambtsgeheim levert voor een ander ernstige schade op.
- Het is vrijwel zeker dat door geheimdoorbreking die schade aan een ander kan worden voorkomen of beperkt.
- Het geheim wordt zo min mogelijk geschonden.
- Het ambtsgeheim niet doorbreken bij een van deze criteria, maar pas als ze allemaal van toepassing zijn.

Overleg- eventueel in het geheim- met SMPR over deze criteria. Als u besluit uw ambtsgeheim te doorbreken, neem dan contact op met een tweede gezagsdrager. Overleg samen hoe de kerkenraad kan worden geïnformeerd en welke stappen er vervolgens dienen te worden gezet.

11. Pastorale zorg

Uitgangspunt is dat alle betrokkenen recht hebben op pastorale zorg; de benadeelde, maar ook diens partner of gezin en de beschuldigde, maar ook diens partner of gezin. Dat kan niet door een en dezelfde pastor gebeuren. Het verdient meestal de voorkeur pastores uit een andere gemeente in te schakelen. De kerkenraad moet er op toezien dat er voor iedere betrokkene pastorale zorg geregeld is.

Pastorale zorg aan de gemeente zal nodig zijn zodra mogelijk misbruik bekend wordt. Het veroorzaakt schrik en emoties. Mensen zijn geneigd partij te kiezen en vaak is er een langdurige periode van onrust en onzekerheid. Dat er schade zal ontstaan is onvermijdelijk. Het protocol gaat ervan uit dat er altijd een gemeentebegeleider is ingeschakeld als er binnen de gemeente een klacht wordt ingediend wegens misbruik van het ambt. Deze gemeentebegeleider, die kan worden ingeschakeld via het netwerk gemeentebegeleiders van het SMPR, is gespecialiseerd in processen die zich voordoen binnen een gemeente bij seksueel misbruik, heeft oog voor het belang van de hele gemeente en voor de verschillende groepen en meningen daarbinnen. De gemeentebegeleider staat dicht bij de kerkenraad. De gemeentebegeleider adviseert en overlegt, wat er in de betreffende situatie het best kan worden gedaan of worden nagelaten. In overleg met de gemeentebegeleider wordt zo spoedig mogelijk een stuurgroep samengesteld, die als taak heeft alles te coördineren wat met het beleid ten aanzien van mogelijk misbruik te maken kan hebben. Dit alles met het oog op de heel wording van de gemeente.

De gemeentebegeleider heeft de volgende taken:

- Hij/ zij ondersteunt de kerkenraad bij het in kaart brengen en hanteren van het probleem;
- adviseert bij de samenstelling van de stuurgroep;
- coördineert het werk van de stuurgroep;
- treedt zo nodig op als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep;

- geeft informatie aan stuurgroep en kerkenraad over de mechanismen die spelen bij seksueel misbruik in pastorale en gezagsrelaties;
- begeleidt en bewaakt de processen in stuurgroep en kerkenraad en helpt om onderlinge verhoudingen en verantwoordelijkheden helder te houden;
- begeleidt processen in de gemeente die te maken hebben met de aanklacht;
- schrijft voor de kerkenraad een verslag van het proces en de werkzaamheden en
- evalueert met de stuurgroep enige maanden na afronding van de opdracht.

12. Procedures

Er zijn drie procedures mogelijk.

Procedure binnen de ADS.

Als een klacht wordt ingediend bij de BR wordt deze onderzocht door het regionaal college van de Protestantse Kerk in Nederland uitgebreid met twee deskundigen betreffende misbruik in pastorale of gezag relaties en aangevuld met een afgevaardigde¹² uit de ADS. Het college beoordeelt of de klacht gegrond dan wel ongegrond is en deelt dit mee aan de BR. De uitspraak van het college, inzake schuldig of niet schuldig, is bindend. De BR bevordert dat die maatregelen genomen worden die noodzakelijk zijn.

Strafrechtelijke procedure.

De klacht kan, afzonderlijk en tegelijkertijd, ook via aangifte bij de politie bij justitie worden ingediend. De rechter beoordeelt of de klacht wel of niet gegrond is.

Civielrechtelijke procedure.

Bij deze procedure wordt met behulp van een advocaat een schadeclaim ingediend. De rechter onderzoekt niet of er een strafbaar feit is gepleegd, maar of de beschuldigde schade heeft berokkend aan benadeelde.

In dit protocol wordt uitsluitend de procedure binnen de ADS behandeld, met vermelding dat gelijktijdig ook een strafrechtelijke procedure in gang kan worden gezet.

13. Uitspraak

De 'klachtencommissie' als zijnde een regionaal college van de Protestantse Kerk in Nederland, uitgebreid met twee deskundigen betreffende misbruik in pastorale of gezagsrelaties en aangevuld met een afgevaardigde¹³ uit de ADS, spreekt een oordeel uit over de klacht. Nadat dit oordeel is uitgesproken, kan zowel benadeelde als beschuldigde desgewenst in beroep gaan bij het generaal college van de Protestantse

¹² Er zijn twee afgevaardigden benoemd, namens de ADS.

¹³ Er zijn twee afgevaardigden benoemd, namens de ADS.

Kerk in Nederland. Dat verlengt de periode van onzekerheid voor alle betrokkenen. Hoe langer dit duurt, hoe zwaarder dit gaat wegen. De voorzieningen voor pastorale zorg die zijn getroffen, moeten worden gecontinueerd. Er dient rekening mee te worden gehouden dat de uitspraak van het regionaal college niet van kracht is totdat het generaal college tot een uitspraak is gekomen. In samenspraak met de BR wordt een beslissing genomen over eventuele hervatting van werkzaamheden, dan wel dat de genomen tijdelijke maatregelen worden gecontinueerd. Als geen van beide betrokkenen in hoger beroep gaat is er sprake van een definitief 'kerkelijk' oordeel.

In het algemeen, moet de uitspraak bekend worden gemaakt aan de kerkenraad, waarbij de kerkenraad aangeeft het besluit te accepteren. Bij de bekendmaking heeft de gemeente recht op informatie die nodig is om een uitspraak te kunnen begrijpen. Het gaat hierbij om feiten, niet om details die de privacy van betrokkenen kunnen schaden. Het is ook niet altijd nodig de naam van de benadeelde te noemen. Dit geldt zowel de situatie waarbij de klacht gegrond als waarbij deze ongegrond is verklaard. Als de melding of klacht ongegrond blijkt heeft de beschuldigde recht op rehabilitatie.

Evalueer tenslotte de eigen rol als kerkenraad en leg van het handelen van de kerkenraad verantwoording af aan de gemeente, daarbij zorgvuldigheid betrachtend aan zowel benadeelde, beschuldigde als andere betrokkenen.

14. Financiële gevolgen.

Seksueel misbruik in pastorale en gezag relaties kan financiële gevolgen hebben. Interne kosten komen daarbij voor rekening van de gemeente. Met betrekking tot externe kosten op het gebied van werkbegeleiding en ziekteverzuim is de bestaande regelgeving vanuit de rechtspositie regelingen voor predikanten en gemeentelijk werkers in de ADS van toepassing, op grond waarvan deze kosten of een gedeelte daarvan voor haar rekening neemt. In alle gevallen kan worden bezien of kosten geheel of gedeeltelijk op de schuldige kunnen worden verhaald. Bij schorsing wordt de betrokkene doorbetaald door de gemeente.

Bijlage 1

Belangrijke adressen.

SMPR-meldpunt: IKON-pastoraat, tel. 035-6215555
(bereikbaar op maandag t/m vrijdag van 9.00 uur tot 17.00 uur), website: www.ikonpastoraat.nl

Adres Interkerkelijk Samenwerkingsverband tegen SMPR:

Coördinator: P. Robbers- van Berkel: Joseph Haydnlaan 2a,
Postbus 85041, 3503 RM Utrecht,
tel. 030-8801477 (bereikbaar op woensdag en donderdag),
e-mail: p.robbers@pkn.nl, website: www.SMPR.nl

Advies- en meldpunt Kindermishandeling:

Elke provincie in Nederland heeft een eigen meldpunt,
tel. 0900 123 1230 (landelijk nummer met directe
doorschakeling naar provinciaal meldpunt),
website: www.amk-nederland.nl

Bureau van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit:

Singel 454, 1017 AW Amsterdam
tel. 020-6278919, e-mail: ads@doopsgezind.nl

Steungroep SMPR in de ADS:

.....

Netwerk gemeentebegeleiders :

Coördinator SMPR
P. Robbers-van Berkel Bereikbaar op woensdag en donderdag
tel. 030-8801477, e-mail: smpr@pkn.nl

Bijlage 2 Taakomschrijving van de ADS Steungroep SMPR.

De ADS Steungroep SMPR bestaat uit twee personen en is ingesteld door de BR om, zowel schriftelijk als mondeling, te zorgen voor informatie en voorlichting aan gemeenten en allen die werkzaam zijn in de ADS . De steungroep heeft zitting in het Interkerkelijk Bestuurlijk Overleg (IBO) betreffende Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties en is tevens aanspreekpunt binnen de ADS .

Werkwijze:

De steungroep ziet preventie als een eerste taak.

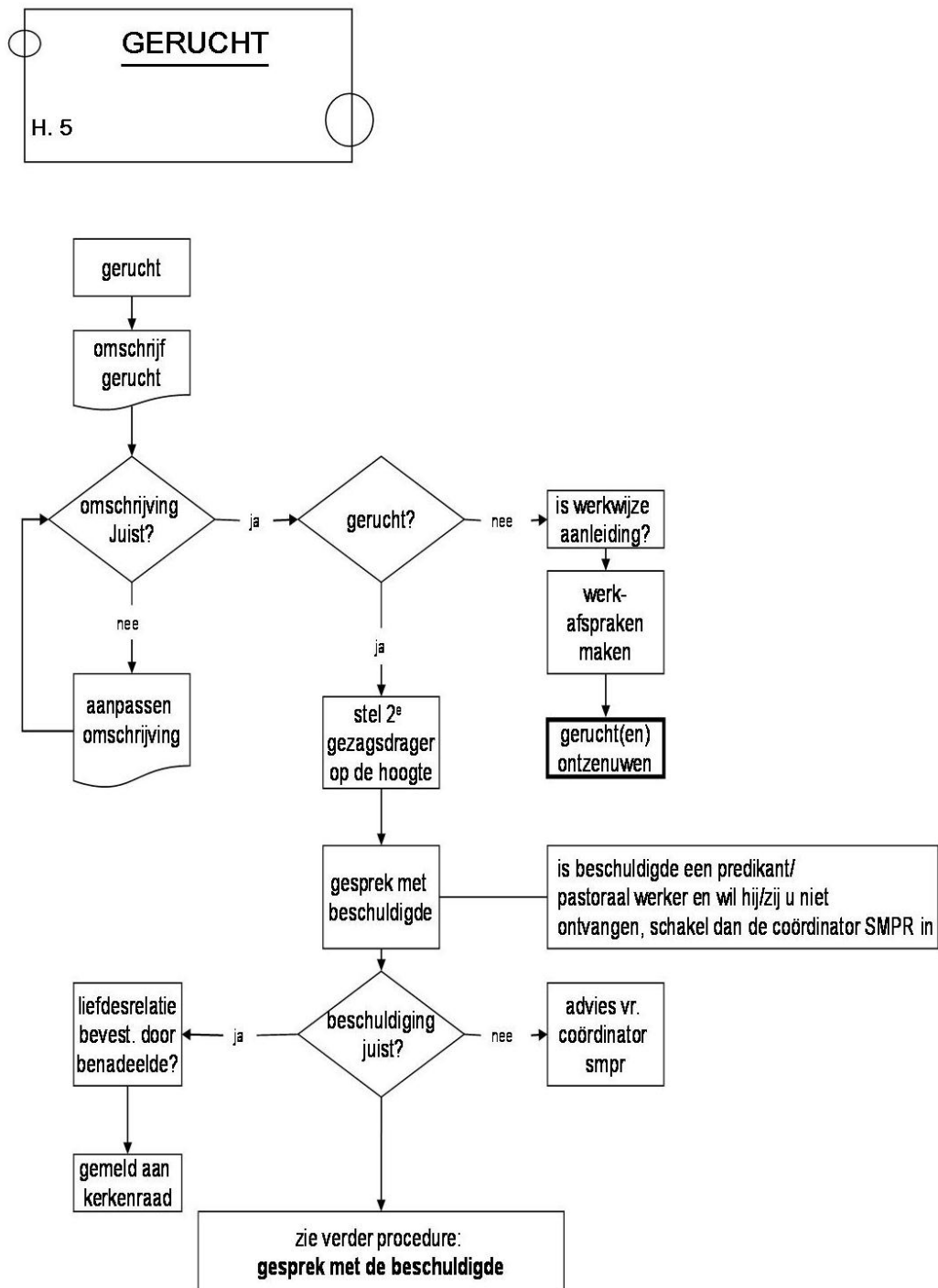
Dit krijgt onder andere vorm in

- het onderwerp bespreekbaar maken en kerkenraden en deelorganisaties;
- stimuleren onderwerpen als: vertrouwelijkheid, heimelijkheid, intimiteit en haar grenzen, aan de orde te stellen;
- materiaal aanbieden aan gemeenten;
- gemeenten stimuleren informatie over het onderwerp via hun boekentafel aan te bieden;
- stimuleren dat het onderwerp met enige regelmaat op de agenda van de gemeente wordt geplaatst, bijvoorbeeld bij wisseling van een ambtsperiode;
- gemeenten stimuleren om te werken aan een gedragscode voor mensen die in de gemeente werkzaam zijn;
- predikanten, , pastoraal werkers en theologiestudenten schriftelijk en waar nodig via een studiedag informeren over nieuwe publicaties en ontwikkelingen.

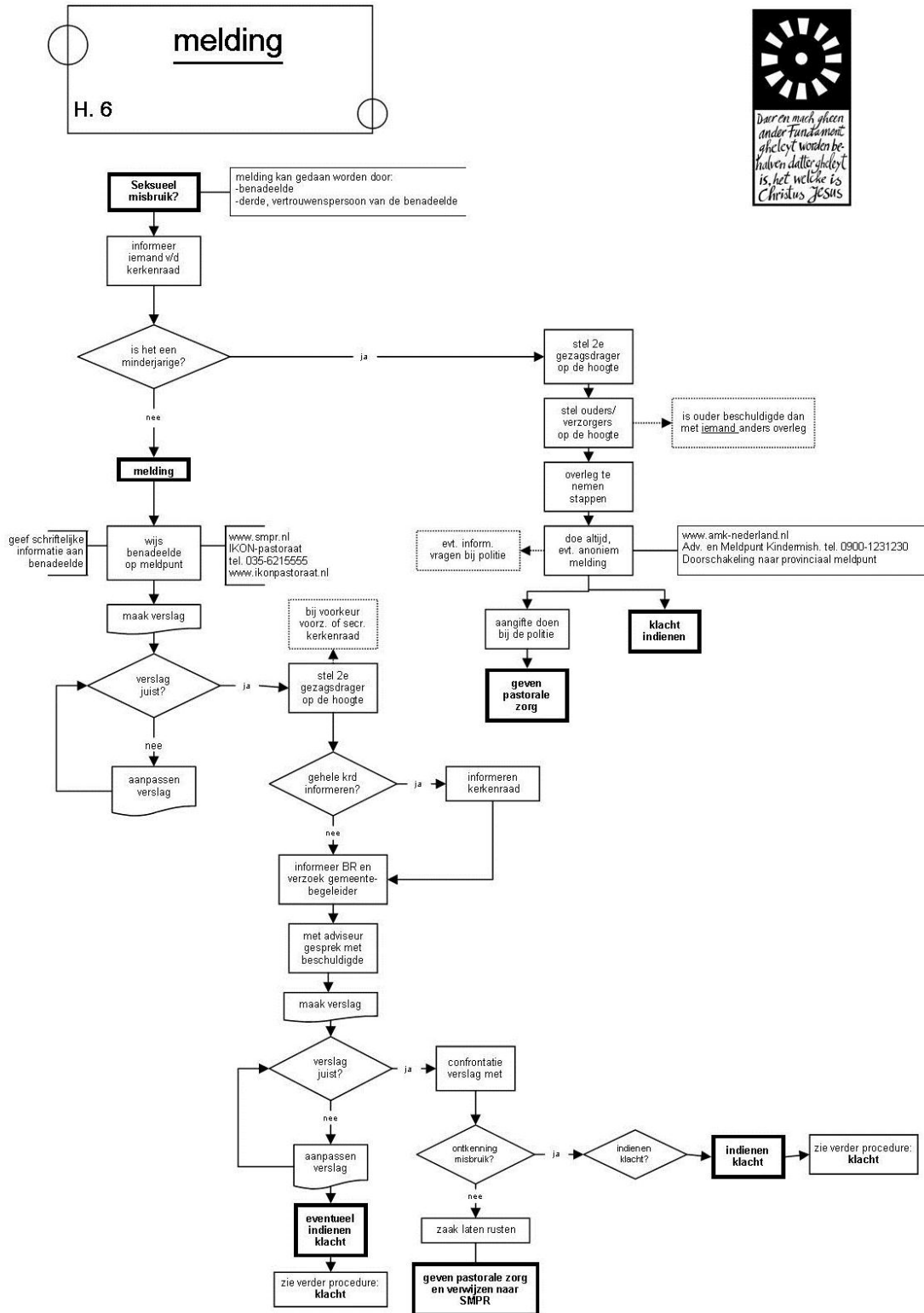
Een tweede taak is fungeren als informatieadres, zodat op adequate wijze kan worden doorverwezen naar de meldpunten van het SMPR/ IKON pastoraat, waar deskundig opgeleide mensen de vertrouwelijkheid kunnen waarborgen en bij melding verder kunnen helpen.

De steungroep kan en zal zelf geen aandeel hebben in het begeleiden van slachtoffers, daders, gemeenten en deelorganisaties.

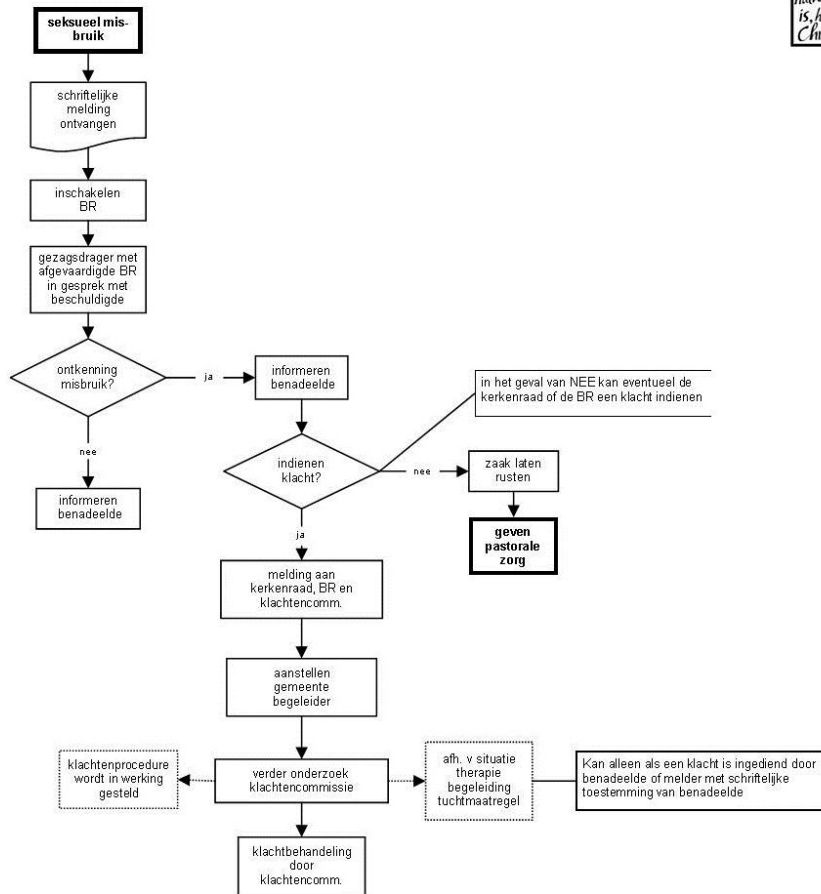
Bijlage 3 Flowschema Gerucht (hfdst.5)

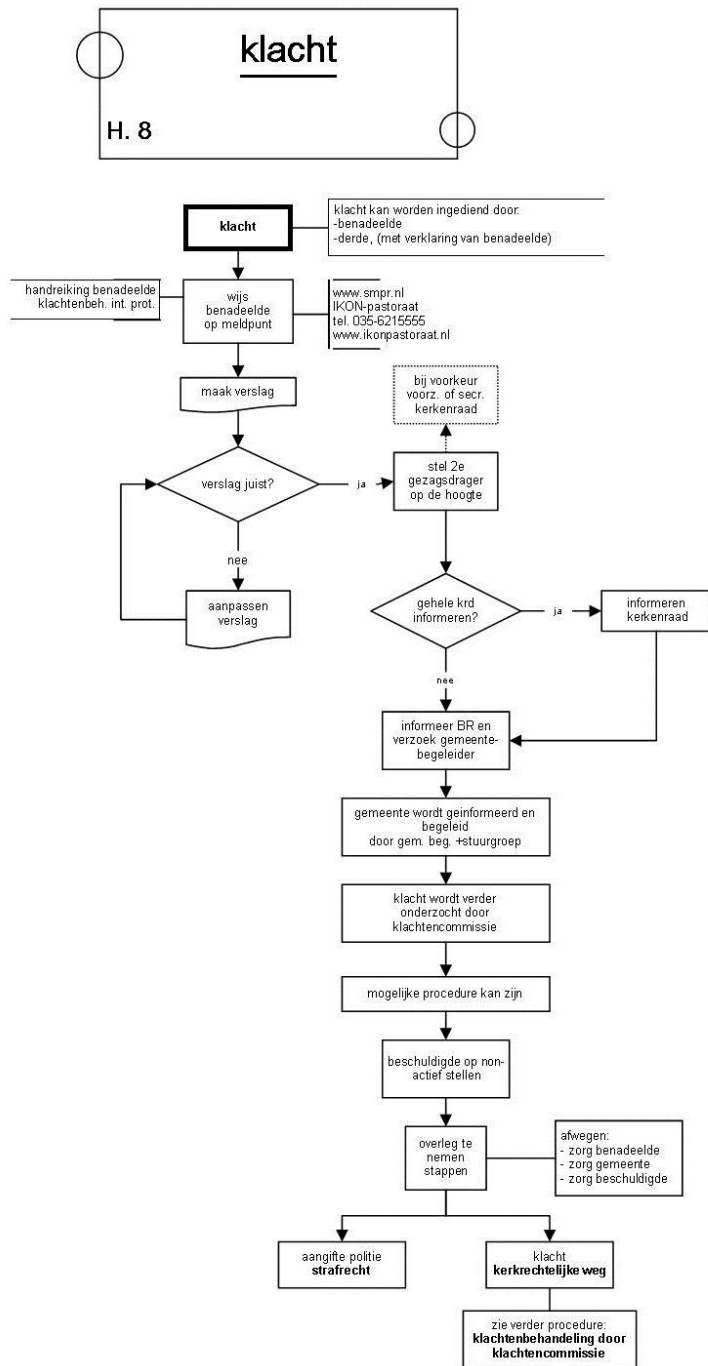
Bijlage 4 Flowschema Melding (hfdst. 6)

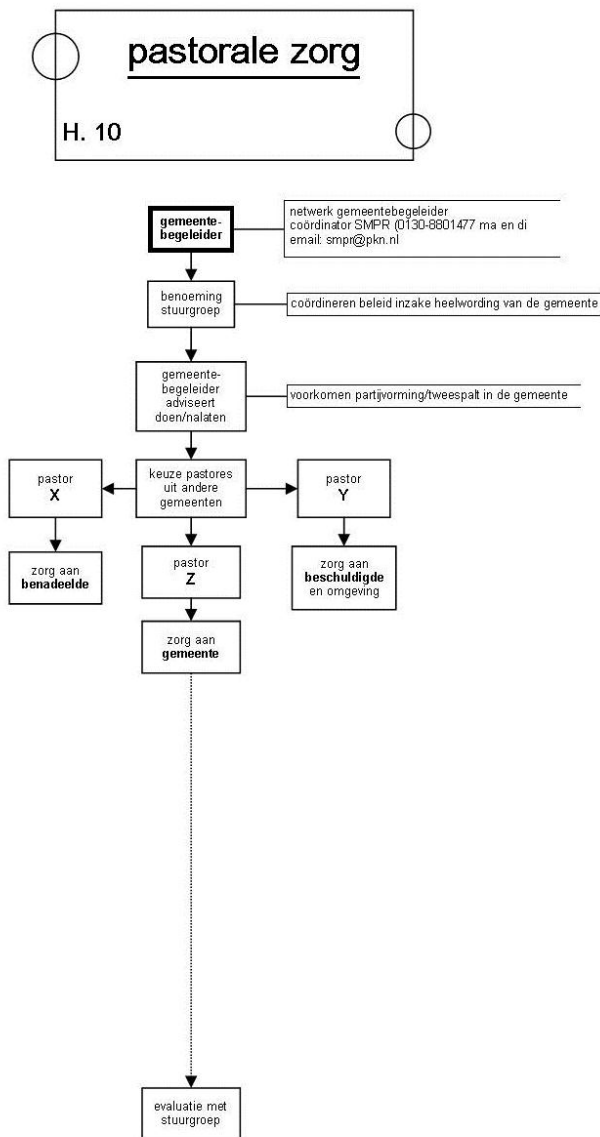
Bijlage 5 Flowschema Gesprek (hfdst. 7)

Bijlage 6 Flowschema Klacht (hfdst. 8)

Bijlage 7 Flowschema Pastorale zorg (hfdst. 10)

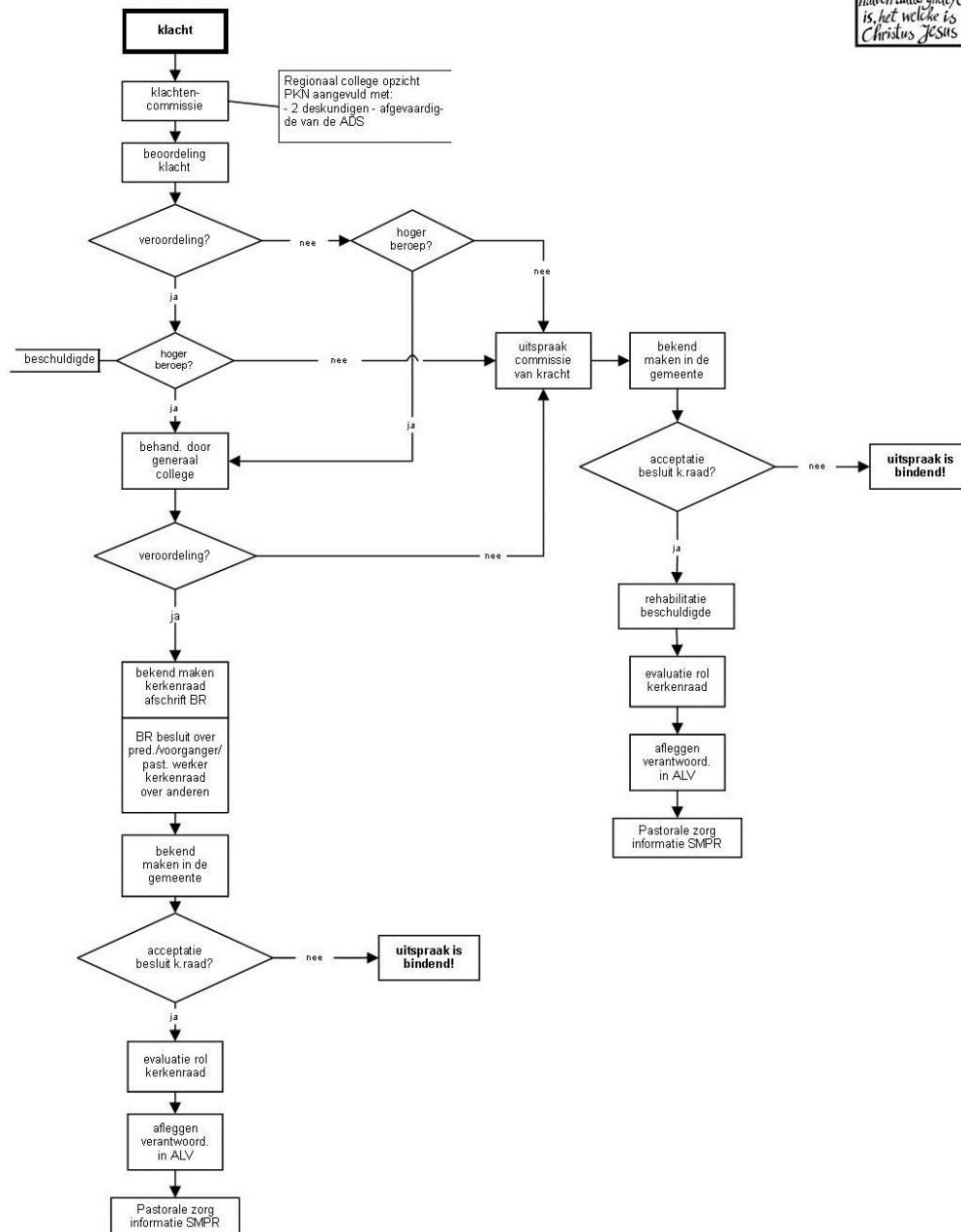

- Taken gemeentebegeleider**
- Ondersteunt de kerkenraad bij het in kaart brengen en het hanteren van het probleem
 - Adviseert bij de samenstelling van de stuurgroep
 - Coördineert het werk van de stuurgroep
 - Treedt zo nodig op als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep
 - Geeft informatie aan stuurgroep en kerkenraad over de mechanismen die spelen bij seksueel misbruik in pastorale- en gezagsrelaties
 - Begeleidt en bewaakt processen in stuurgroep en kerkenraad en helpt om onderlinge verantwoordelijkheden en verhoudingen helder te houden
 - Begeleidt processen in de gemeente die te maken hebben met de aanklacht
 - Schrijft voor de kerkenraad een verslag van het proces en de werkzaamheden

Bijlage 8 Flowschema Klachtbehandeling (hfdst. 11)

klachtbehandeling

H. 11/12 + bijlage 9

Bijlage 9 ADS klachtenregeling; huishoudelijk reglement

Artikel 1. Definitie

Onder misbruik van een pastorale relatie of gezag relatie wordt verstaan: misbruik van macht en vertrouwen door degene die landelijk of plaatselijk in een ambt of een dienst staat, een gemeentelijke functie vervult of gemeentelijke bevoegdheden uitoefent, in een pastorale relatie of in een gezagsrelatie die betrokkene uit hoofde van dit ambt, deze dienst, functie of bevoegdheden onderhoudt, in de vorm van seksuele handelingen of toespelingen op of uitnodigingen tot seksueel contact dan wel van ander intimiderend gedrag, alles al dan niet onder druk van geheimhouding.

Artikel 2. Samenstelling van de klachtencommissie

1. In overleg met het moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland wijst de BR (op gezag van de BV) een regionaal college voor het opzicht in de Protestantse Kerk aan, dat samen met de door de broederschapsraad aangewezen vertegenwoordiger(s) en de door het regionaal college aangewezen deskundigen optreedt als klachtencommissie.
2. De door de broederschapsraad aangewezen vertegenwoordiger(s) en de twee deskundigen nemen deel zowel aan de voorbereiding van de behandeling van een ingebrachte klacht als bedoeld in dit artikel als ook aan de behandeling en besluitvorming door de klachtencommissie.

Artikel 3. Indienen van een klacht

1. Een klacht wordt schriftelijk ingediend bij de broederschapsraad, die de klacht direct doorstuurt naar de klachtencommissie, die de klacht binnen twee maanden in behandeling neemt. De behandeling van de klacht is er op gericht deze binnen een periode van zes maanden tot afronding te brengen.
2. Een klacht die door een ander dan degene die het misbruik betreft of diens wettelijke vertegenwoordiger wordt ingediend, wordt alleen in behandeling genomen als de laatstbedoelde op de hoogte is gesteld van het indienen van deze klacht en zich bereid heeft verklaard een verklaring ter zake voor de klachtencommissie af te leggen.
3. De klachtencommissie kan een klacht als bedoeld in dit artikel - in afwijking van het bepaalde in lid 2 - behandelen, ook als degene die het misbruik betreft niet bereid is een verklaring ter zake voor het college voor het opzicht af te geven, indien
 - a. de klacht is ingediend door de kerkenraad van de gemeente waartoe degene tegen wie de beschuldiging behoort en is gericht aan de broederschapsraad op

verzoek van de broederschapsraad, indien er naar zijn oordeel meer feiten en omstandigheden zijn, die een onderzoek rechtvaardigen.

Artikel 4. Voorbereiding van de behandeling

1. De klachtencommissie doet mededeling van de beschuldiging aan de beklaagde.
2. De klachtencommissie zendt een afschrift van een ingebrachte beschuldiging aan degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht.
3. De klachtencommissie stelt degene tegen wie de beschuldiging is ingebracht in de gelegenheid binnen een door de commissie gestelde termijn schriftelijk op de ingebrachte beschuldiging te reageren.
4. De klachtencommissie stelt degene die de beschuldiging heeft ingebracht in de gelegenheid kennis te nemen van de reactie op deze beschuldiging en daarop binnen een door de commissie gestelde termijn schriftelijk te reageren.
5. De klachtencommissie verleent aan betrokkenen op redelijke termijn inzage in de stukken en de verklaringen die bij de behandeling ter tafel komen en verstrekt - op verzoek van betrokkenen - aan dezen een afschrift van deze stukken en van de verslagen.

Artikel 5. Behandeling tijdens de zitting

1. De klachtencommissie stelt degene, tegen wie een klacht is ingediend, in de gelegenheid zich - in een vergadering van de commissie - mondeling te rechtvaardigen, desgewenst bijgestaan door een raadsman of -vrouw.
2. De klachtencommissie stelt degene die de beschuldiging heeft ingebracht, in de gelegenheid in een vergadering van de commissie de ingebrachte beschuldiging mondeling toe te lichten, desgewenst bijgestaan door een raadsman of -vrouw.
3. Betrokkenen worden in elkaars aanwezigheid gehoord, tenzij de commissie - als aannemelijk is dat het gezamenlijk horen een zorgvuldige behandeling zal belemmeren dan wel om andere, bijzondere redenen - aanleiding ziet betrokkenen afzonderlijk te horen, in welk geval van hetgeen daarbij aan de orde is geweest een schriftelijke samenvatting wordt opgesteld, die - na vaststelling door de commissie - ter kennis wordt gebracht van betrokkenen.
4. De klachtencommissie kan - op verzoek van een betrokkene dan wel om andere bijzondere redenen - besluiten het horen te doen plaatsvinden door een van de deskundigen samen met een ander lid van de commissie, in welk geval van hetgeen daarbij aan de orde is geweest een schriftelijke samenvatting wordt opgesteld, die - na vaststelling door deze leden van de commissie - ter kennis wordt gebracht van betrokkenen en van de commissie in zijn geheel.
5. Op verzoek van betrokkene kan een samenvatting worden voorgelezen van de door betrokkene voor de vergadering afgelegde verklaringen, die na overleg met betrokkene wordt vastgesteld.

6. De klachtencommissie kan - op verzoek van betrokkenen - door hen meegebrachte getuigen en deskundigen horen; de kosten van deze getuigen en deskundigen zijn voor rekening van de betrokkene die hen heeft meegebracht.
7. De klachtencommissie kan de behandeling van een klacht als bedoeld in dit artikel - wanneer een zaak in handen van politie of justitie is gesteld - opschorten totdat de zaak bij de politie of justitie tot een afronding is gekomen. In overeenstemming met het bepaalde in de betreffende rechtspositieregelingen kan bij een predikant of pastoraal werker worden besloten dat voorlopig de vervulling van het ambt of de dienst wordt opgeschort. Deze voorlopige maatregel heeft niet het karakter van een middel van kerkelijke tucht.

Artikel 6. Uitspraak

1. De klachtencommissie deelt de gemotiveerde uitspraak over het al of niet gegrond zijn van de klacht mee aan degene tegen wie een klacht is ingediend en - bij afschrift van de uitspraak- aan de indiener van de klacht. De broederschapsraad ¹⁴ wordt eveneens -bij afschrift van de uitspraak- door de commissie geïnformeerd.

Artikel 7. Maatregelen

1. De instantie die bevoegd is tot (tuchtrechtelijke) maatregelen volgt de uitspraak van de klachtencommissie.
2. Indien de klacht gegrond wordt verklaard, neemt de kerkenraad van de betreffende gemeente of het bestuur van de instantie maatregelen tegen de betrokken predikant (proponent), pastoraal werkende of gezagsdrager, met inachtneming van het bepaalde in het Huishoudelijk Reglement van de gemeente ¹⁵, respectievelijk van de instantie. De kerkenraad kan berispen, schorsen en (met uitzondering van een proponent) betrokkene uit het ambt zetten , respectievelijk ' op staande voet ontslaan'.
3. Indien de klacht gegrond wordt verklaard, de klacht ontzetting uit het ambt rechtvaardigt, en de beklaagde een proponent betreft, kan de broederschapsvergadering, op voordracht van de broederschapsraad, betrokkene het proponentenschap ontnemen.¹⁶

¹⁴ De voorzitter en secretaris van de broederschapsraad.

¹⁵ Zoals eerder opgemerkt, wordt gemeenten en instanties geadviseerd om in het eigen reglement een verwijzing op te nemen naar dit protocol en deze ADS klachtenregeling. De mogelijkheid tot het nemen van maatregelen tegen een lid/belangstellende van de gemeente kan dan worden genoemd. Daarbij kan worden gedacht aan een berisping, een schorsing, of ontnemen van het ambt. Hetzelfde geldt voor de pastoraal werkende en de predikant (behalve het ontnemen van het proponentenschap, dat is voorbehouden aan de broederschapsvergadering) .

¹⁶ In het reglement van de ADS zijn twee artikelen opgenomen over het ontnemen van de hoedanigheid van proponentenschap: artikel III, 20, k (van de BV): 'het aanstellen van proponenten en het ontnemen van de hoedanigheid van proponent', en artikel VIII, 63 (seminarium en proponenten): 'de

Artikel 8. Beroep

- 1.1 Beroep tegen de uitspraak van de klachtencommissie kan worden ingediend bij het Generale College, dat samen met de door de broederschapsraad aangewezen vertegenwoordiger(s) en de door het generale college aangewezen deskundigen optreedt als commissie van beroep. Bij de behandeling van het beroep worden andere vertegenwoordigers van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit en andere deskundigen aangewezen, dan zij die in eerste aanleg waren betrokken.
- 1.2 Een beroep wordt schriftelijk en gemotiveerd ingesteld binnen dertig dagen nadat de dag waarop de uitspraak van de klachtencommissie werd verzonden of na de dag waarop daarvan redelijkerwijze kennis kon worden genomen.
- 1.3 Bij de behandeling van een beroep tegen de uitspraak van de klachtencommissie is het bepaalde in artikel 4 en 5 van overeenkomstige toepassing.
- 1.4 De commissie van beroep neemt in een aan haar voorgelegde zaak een beslissing, niet alleen over de in eerste aanleg gevolgde procedure en gegeven uitspraak, maar tevens over het al dan niet gegrond zijn van de ingediende klacht
2. Beroep tegen een opgelegde maatregel door de broederschapsraad/ broederschapsvergadering en/of de kerkenraad en/of het bestuur van de betrokken instantie kan bij de Algemene Doopsgezinde Sociëteit worden ingediend in overeenstemming met artikel ... van de rechtspositieregeling en/of van het reglement van de Algemene Doopsgezinde Sociëteit.

Artikel 9. Registratie en archivering

De broederschapsraad

- houdt een register bij van de namen van diegenen tegen wie een klacht is ingediend, en tekent daarbij aan of de klacht gegrond is verklaard en of en zo ja welke maatregelen getroffen zijn,
- draagt zorg voor de bewaring van de uitspraken en achterliggende stukken die betrekking hebben op de behandeling van de klacht, met dien verstande dat de desbetreffende achterliggende stukken tien jaar na de datum van de ontvangst van de klacht dienen te worden vernietigd en
- verstrekt desgevraagd aan de klachtencommissie, waarbij een klacht als bedoeld in dit artikel is ingediend, informatie over de behandeling van een zodanige klacht in een eerdere zaak als daarbij een of meer personen zijn betrokken, die ook betrokken zijn bij de zaak die bij het desbetreffende regionale college is aangebracht.

Broederschapsvergadering kan een proponent, op met redenen omklede voordracht van de Broederschapsraad, de hoedanigheid van proponent ontnemen'.